Πολιτιστικό πρόγραμμα: γνωριμία με τη γερμανική λογοτεχνία του Μεσαίωνα και της Αναγέννησης και διερεύνηση συσχετισμών με τη νεοελληνική λογοτεχνία

Νικόλαος Αποστόλου, nikosapo@aegean.gr

Περίληψη

Η παρούσα εξ αποστάσεως ανακοίνωση έχει ως βασικό σκοπό να παρουσιάσει ένα εκπαιδευτικό πολιτιστικό πρόγραμμα, το οποίο διεξήχθη με τη συμμετοχή μαθητών της τρίτης τάξης του Γυμνασίου που παρακολουθούν το μάθημα της Γερμανικής Γλώσσας. Κατά τη διεξαγωγή του πολιτιστικού προγράμματος οι μαθητές και οι μαθήτριες εργάζονται σε ομάδες και έρχονται σε επαφή με την ιστορία της γερμανικής και της νεοελληνικής λογοτεχνίας των περιόδων του Μεσαίωνα και της Αναγέννησης. Οι ομάδες των μαθητών μελετούν τα λογοτεχνικά είδη που εμφανίζονται κατά τις συγκεκριμένες περιόδους και επιχειρούν να τα συσχετίσουν με τα ιστορικά, πολιτικά και θρησκευτικά φαινόμενα κάθε εποχής. Στο τέλος του προγράμματος, προτείνουν ενδεικτικούς συσχετισμούς ανάμεσα στην εξέλιξη της γερμανικής και της νεοελληνικής λογοτεχνίας των συγκεκριμένων περιόδων και παρουσιάζουν τα ευρήματα της εργασίας τους και τις προτάσεις τους στους συμμαθητές τους.

Λέξεις-κλειδιά: πολιτιστικό πρόγραμμα, γερμανική λογοτεχνία, νεοελληνική λογοτεχνία, συσχετισμοί.

Συνοπτική παρουσίαση του πολιτιστικού προγράμματος

- Τίτλος πολιτιστικού προγράμματος: «Γερμανική και νεοελληνική λογοτεχνία κατά τον Μεσαίωνα και την Αναγέννηση»

- Τάξη στην οποία υλοποιήθηκε: Γ΄ τάξη Γυμνασίου

- Αριθμός μαθητών/μαθητριών: 16

- Χρονική διάρκεια: 3 μήνες

Πεδία σύνδεσης με το πρόγραμμα σπουδών

- Λογοτεχνία

Οι ομάδες των μαθητών μελετούν τα λογοτεχνικά είδη που εμφανίζονται στη γερμανική και τη νεοελληνική λογοτεχνία κατά τις περιόδους του Μεσαίωνα και της Αναγέννησης

- Ιστορία

Οι μαθητές ερευνούν και συσχετίζουν τις εξελίξεις στη λογοτεχνία με τα ιστορικά, πολιτικά και θρησκευτικά φαινόμενα κάθε εποχής

- Γλώσσα

Κατά την έρευνά τους οι μαθητές έρχονται σε επαφή με την ελληνική γλώσσα όπως αυτή χρησιμοποιείται στα κείμενα των διερευνώμενων εποχών

- Γερμανικά

Κατά την εργασία τους οι μαθητές γνωρίζουν πρωτότυπα γερμανικά λογοτεχνικά κείμενα και συγκρίνουν τη γλώσσα της εποχής με τη σύγχρονη γερμανική γλώσσα

Διδακτικοί στόχοι

Με την υλοποίηση του πολιτιστικού προγράμματος επιδιώκεται οι μαθητές:

- να έρθουν σε επαφή με τα σημαντικότερα είδη και παραδείγματα της γερμανικής και της νεοελληνικής λογοτεχνίας του Μεσαίωνα και της Αναγέννησης
- να γνωρίσουν το ιστορικό πλαίσιο, μέσα στο οποίο εξελίσσονται τα λογοτεχνικά αυτά είδη
- να συνειδητοποιήσουν πώς η εξέλιξη των λογοτεχνικών ειδών σχετίζεται με τις κοινωνικοπολιτικές συνθήκες κάθε εποχής

Επιλογή θέματος

- Οι μαθητές επέλεξαν το συγκεκριμένο θέμα σε συνεργασία με τον εκπαιδευτικό των Γερμανικών με αφορμή μία συζήτηση μέσα στην τάξη σχετικά με τα ακριτικά τραγούδια και το έπος του Διγενή Ακρίτα. Κατά τη συζήτηση αυτή, οι μαθητές εξέφρασαν την απορία αν και στον γερμανικό χώρο υπήρξαν αντίστοιχα παραδείγματα δημώδους λογοτεχνίας και έτσι προέκυψε η ιδέα του σχεδιασμού και της υλοποίησης ενός πολιτιστικού προγράμματος με συναφές θέμα.

Περιγραφή του προγράμματος

- Διάλογος και καταιγισμός ιδεών

Οι μαθητές συζητούν σχετικά με το θέμα του προγράμματος, ανταλλάσσουν εμπειρίες και θυμούνται όσα έχουν διδαχθεί τα προηγούμενα χρόνια στο μάθημα της Λογοτεχνίας ανατρέχοντας και στο βιβλίο της Ιστορίας της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας.

Επίσης, με την τεχνική του καταιγισμού ιδεών καταγράφουν τις σημαντικότερες διαστάσεις του θέματος.

Περιγραφή του προγράμματος

- Χωρισμός σε ομάδες

Οι μαθητές και οι μαθήτριες του τμήματος χωρίζονται ανομοιογενώς σε 4 ομάδες των 4 ατόμων και αναλαμβάνουν τη διερεύνηση των ακόλουθων θεμάτων:

- α) γερμανική λογοτεχνία της περιόδου του Μεσαίωνα
- β) γερμανική λογοτεχνία κατά την Αναγέννηση
- γ) νεοελληνική λογοτεχνία κατά τον Μεσαίωνα
- δ) η νεοελληνική λογοτεχνία της Αναγέννησης

Περιγραφή του προγράμματος

- Έρευνα και συλλογή του υλικού

Προκειμένου να συλλεχθεί το απαραίτητο για την έρευνα υλικό, οι ομάδες χρησιμοποίησαν τα βιβλία της Ιστορίας, της Λογοτεχνίας και της Ιστορίας της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας του Γυμνασίου. Επιπλέον, βοηθήθηκαν πολύ από την *Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας* του Λίνου Πολίτη (1993). Για τη μελέτη του ιστορικού πλαισίου, χρησιμοποιήθηκε επίσης το έργο των Berenger, Contamine και Rapp, *Γενική Ιστορία της Ευρώπης* (1990) και η *Ιστορία του ευρωπαϊκού πνεύματος* (Κανελλόπουλος, 1942).

Οι μαθητές που ασχολήθηκαν με τις εξελίξεις στον γερμανικό χώρο αξιοποίησαν κυρίως το μνημειώδες έργο *Ιστορία της Γερμανικής Λογοτεχνίας από τις αρχές της ως σήμερα* των Beutin et al. σε επιμέλεια και μετάφραση της Χρυσομάλλη-Henrich (2016), καθώς και την *Ιστορία της Γερμανικής Λογοτεχνίας* του Thomas (2009).

Περιγραφή του προγράμματος

- Δράσεις στην ολομέλεια

Οι μαθητές δούλεψαν εκτός διδακτικού προγράμματος για δύο περίπου ώρες ανά εβδομάδα στη σχολική βιβλιοθήκη. Αξιοποιώντας την ομαδοσυνεργατική μέθοδο και με τη συνδρομή του συντονιστή εκπαιδευτικού, ανέτρεξαν σε διαδικτυακές πηγές, μελέτησαν το υλικό των βιβλίων που είχαν επιλεγεί και κατέγραψαν τα κυριότερα στοιχεία από αυτό με τη βοήθεια του ψηφιακού σημειωματάριου OneNote.

Περιγραφή του προγράμματος

- Ανακοίνωση των πρώτων αποτελεσμάτων

Σε μία ενδιάμεση ανατροφοδοτική συνάντηση, οι ομάδες των μαθητών παρουσίασαν την πορεία της έρευνάς τους, ώστε να διαπιστωθούν τυχόν παραλείψεις και να δοθούν οι κατάλληλες κατευθυντήριες γραμμές. Αφού δόθηκαν από τον εκπαιδευτικό οδηγίες και συμβουλές, επαναπροσδιορίστηκε το χρονοδιάγραμμα του προγράμματος και καθορίστηκε ότι το τελικό προϊόν θα είναι μία συνθετική παρουσίαση της εργασίας των ομάδων με χρήση του προγράμματος PowerPoint.

Περιγραφή του προγράμματος

- Επαναπροσδιορισμός των στόχων

Κατά τις συναντήσεις της ολομέλειας και την παρουσίαση των πρώτων αποτελεσμάτων από τις ομάδες, οι μαθητές εντόπισαν κάποιους πρώτους συσχετισμούς ανάμεσα στη γερμανική και τη νεοελληνική λογοτεχνία του Μεσαίωνα και της Αναγέννησης. Η διαπίστωση αυτή κέντρισε το ενδιαφέρον τους και εξέφρασαν την επιθυμία να διερευνήσουν περισσότερο τη συγκεκριμένη σχέση. Με τον τρόπο αυτό, τέθηκε ως νέος στόχος ο εντοπισμός ομοιοτήτων και διαφορών ανάμεσα στην εξέλιξη της γερμανικής και της νεοελληνικής λογοτεχνίας των εν λόγω χρονικών περιόδων.

Περιγραφή του προγράμματος

- Παρουσίαση των αποτελεσμάτων

Για την κάλυψη του νέου διδακτικού στόχου και για την παρουσίαση των αποτελεσμάτων της εργασίας τους συνεργάστηκαν οι 4 ομάδες, προκειμένου να συνθέσουν ένα κοινό τελικό προϊόν. Η κάθε ομάδα παρουσίασε στις άλλες τα ευρήματά της, οι μαθητές συνέκριναν τις πληροφορίες που κατέγραψαν, σκέφτηκαν κριτικά και κατέληξαν στη διαπίστωση κοινών σημείων ανάμεσα στην εξέλιξη της γερμανικής λογοτεχνίας και αντίστοιχα της νεοελληνικής. Τα στοιχεία αυτά τα συγκέντρωσαν σε μία κοινή παρουσίαση.

Για τη διάχυση των αποτελεσμάτων του πολιτιστικού προγράμματος, τα βασικά σημεία των εργασιών των ομάδων, καθώς και τα κοινά στοιχεία που προτάθηκαν κατά τη συνθετική εργασία, παρουσιάστηκαν από τους εκπροσώπους των ομάδων στις άλλες δύο τάξεις του σχολείου.

Αξιολόγηση του προγράμματος

- Για την αξιολόγηση του προγράμματος ακολουθήθηκε η μέθοδος της αυτοαξιολόγησης, με την οποία οι μαθητές αξιολόγησαν αυτόνομα την πορεία της εργασίας τους. Σε ένα φύλλο αυτοαξιολόγησης αξιολόγησαν τη συμμετοχή, τη συμπεριφορά και την επικοινωνία τους στο πλαίσιο της ομάδας, την αποτελεσματικότητα της εργασίας τους, το ενδιαφέρον που επέδειξαν για το πρότζεκτ και τις γνώσεις και δεξιότητες που αποκόμισαν.

Συμπεράσματα

Κρίνοντας από τη διαδικασία αυτοαξιολόγησης και τη συζήτηση με τους μαθητές μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος, θα μπορούσαμε να πούμε ότι η διεξαγωγή του προγράμματος συνέβαλε σε μεγάλο βαθμό στην επίτευξη των διδακτικών στόχων που είχαν τεθεί.

Το πολιτιστικό πρόγραμμα έδωσε την ευκαιρία στους μαθητές να συνεργαστούν εποικοδομητικά, να αντλήσουν χαρά και ικανοποίηση μέσα από τη διαδικασία της διερεύνησης και της ανακάλυψης και να εκφραστούν δημιουργικά παρουσιάζοντας τη δουλειά τους στους υπόλοιπους μαθητές του σχολείου.

Βιβλιογραφία που χρησιμοποιήθηκε κατά το πρόγραμμα

- Berenger J., Contamine P., Rapp F., (1990). Γενική Ιστορία της Ευρώπης, Τόμος Γ, Παπαζήση.
- Beutin W. et al, Χρυσομάλλη-Henrich K. (επιμέλεια, μτφ.), (2016). Ιστορία της Γερμανικής Λογοτεχνίας από τις αρχές της ως σήμερα, University Studio Press.
- Thomas W., (2009). Ιστορία της Γερμανικής Λογοτεχνίας, Ελληνική Παιδεία.
- Κανελλόπουλος Π., (1942). Ιστορία του ευρωπαϊκού πνεύματος, Τόμος Α, Αετός.
- Καρακάση Κ., Σπυριδοπούλου Μ., Κοτελίδης Γ., (2015). Ιστορία και θεωρία των λογοτεχνικών γενών και ειδών, Σύνδεσμος ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών.
- Πολίτης Λ., (1993). Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, Ζ΄ έκδοση, ΜΙΕΤ.